

Inschrijvingsformulier

Digitaal opsturen naar info@thuisindestad.be
U krijgt een ontvangstmelding

Waarvoor dient dit formulier?

Met dit formulier dingt u mee naar de 'Thuis in de Stad'-prijs 2011, U kunt per stad één, twee of drie projecten indienen. Gebruik voor ieder ingediend stadsproject een nieuw formulier.

Aan wie bezorgt u dit formulier?

Verstuur dit formulier voor 10 oktober 2011 om 17.00 uur online naar info@thuisindestad.be

Waar vindt u meer informatie?

U vindt meer informatie op onze website thuisindestad.be.

Gegevens van de stad die het project indient

1 Vul hieronder de naam in van de stad die het project indient.

Stad Sint-Niklaas

Gegevens van de contactpersoon van het project

2 Vul hieronder de gegevens in van de contactpersoon van het project.

voornaam en achternaam Siri Van Hove

functie Buurtwerkster

straat en nummer Parkstraat 16

postnummer en gemeente 9100 Sint-Niklaas

telefoon 03 760 92 44

faxnummer

e-mailadres siri.vanhove@sint-niklaas.be

Gegevens van het project

3 Vul hieronder de gegevens in van het project.

naam Sprakeloos in de Buurt

startdatum dag   maand   jaar

einddatum dag   maand   jaar

naam van de partners dienst buurtwerk, bibliotheek, stadsarchief, buurtbewoners, Leopoldcomité, holebi 9100, Masereelhuis, Heilig Hartparochie, plaatselijke middenstand, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, cultuurraad, vzw Accsi, Kracht en Geduld (turngroep)

naam van de coördinator Siri Van Hove

budget 11.452,39 euro

4 Geef hieronder een korte beschrijving van het project.

Het project moet al gerealiseerd zijn of moet zo ver gevorderd zijn dat het op zijn waarde en effectiviteit beoordeeld kan worden
Het mag op 10 oktober 2011 niet meer dan twee jaar geleden gerealiseerd zijn.

Een laagdrempelig, gemeenschapsvormend en sociaal-artistiek buurtproject in de Elisabethwijk in Sint-Niklaas. Het verschijnen van de roman "Sprakeloos" van Tom Lanoye was een opportuniteit om dit project uit de grond te stampen. Tom Lanoye is geboren en getogen in deze wijk. Hij was opgegroeid in de slagerij die een heel belangrijke functie vervulde in het toenmalige buurtleven. Het buurtleven van toen zit onvermijdelijk in het boek en een aantal andere boeken verweven. Wij hebben dat buurtleven van toen nieuw leven in geblazen.

Het is een buurt die momenteel aan grote verandering onderhevig is. De generatie die de buurt destijds 'grootbracht' verdwijnt stilaan. Het leven op straat was anders, van de textielsector die heel belangrijk was rest niet veel meer, gebouwen verdwijnen, de oudere generatie vervreemdt van de 'inwijkelingen' in de buurt.

Wij zijn er in geslaagd **een parcours door de wijk** te construeren waarbij je op verschillende locaties op een aangename manier kon genieten van oude filmfragmenten, foto's en mondelinge getuigenissen. Verder ook muziek, voorleesmomenten, informatie en toneel. Bijvoorbeeld foto's en citaten uit de 'Wase trilogie' van Lanoye in een etalage bij de slager, apotheek, bakker en frituur, oude filmfragmenten bekijken in het kolenkot van een oud café, foto's in de kerk, vertelling in de woonkamer van een bewoner, oude foto's op grote spandoeken op gevels van particulieren en pleinen, fototentoonstellingen bij bewoners binnen in woonkamer en garage, in de kerk, turnclub... We hebben een oud volkscafé (café 't Glazen Dakskén) dat leegstond, tijdelijk heropend en volledig ingericht zoals het er in de tijd van Lanoyes jeugd moet uitgezien hebben. Dit café was het hart van het ganse project waar mensen verzamelden voor het vertrek van een al dan niet geleide wandeling en andere activiteiten. Of gewoon om gezellig bij te praten. Ook een deel van de tentoonstelling was opgesteld in dit café.

Wij programmeerden het toneelstuk 'Kartonnen Dozen' in de plaatselijke feestzaal van weleer, een voorleesmarathon in het café met een performance van Tom Lanoye en infoavond over 'coming out' van holebi's in het lokaal van de holebivereniging. Er was ook een tentoonstelling rond Tom Lanoye met unieke stukken in de hoofdbibliotheek van de stad. Entertainer, charmezanger én voormalig buurtbewoner Bob Benny (begin dit jaar overleden) heeft zijn laatste optreden gegeven in het oude volkscafé. Er waren literaire wandelingen en architectuurwandelingen in de wijk. Maar je kon ook een handige brochure in het café verkrijgen en op eigen houtje de buurt intrekken om alle foto's te bekijken.

De betrokkenheid van de buurtbewoners en middenstand was enorm zowel wat betreft de organisatie als hun opkomst. Het was dus in de eerste plaats een buurtproject, maar met sterke literaire accenten en waarin het aspect **bewonersparticipatie** en **cultureel erfgoed** een belangrijk onderdeel vormde.

Het project was zoals we wilden geen hommage aan de figuur Tom Lanoye geworden, maar wél aan de buurt. Het was een mooi samengaan tussen enerzijds wat Tom Lanoye over zijn buurt schrijft in zijn oeuvre en anderzijds de buurt in zijn huidige context. Ook andere 'helden' van vroeger kwamen aan bod (zanger Bob Benny, wielrenner Karel De Baere).

Meer info over het programma kan u vinden in het bijgevoegde documentatiemateriaal.

---

5. Beschrijf de rol van de stad in de realisatie van het ingediende project?

Het idee was ontstaan bij een buurtbewoner die ermee naar de buurtwerkster is gestapt. De **buurtwerkster**, die deel uitmaakt van de **dienst samenleving** van de stad Sint-Niklaas, vond dit een geweldige opportuniteit om deze buurt op een positieve wijze te profileren én de wijkbetrokkenheid van de buurtbewoners te activeren. Zo ging de bal aan het rollen.

De **buurtwerkster** zorgde voor de coördinatie en communicatie (samen met de Bib). Zij was het aanspreekpunt voor buurtbewoners, buurtcomité en stadsdiensten en fungeerde als schakelfiguur tussen deze groepen. Ze begeleidde de bewoners tijdens het ganse traject. Samen met buurtbewoners bracht ze huisbezoeken, verzamelde ze beeldmateriaal, nam ze interviews af, zocht ze naar locaties en legde contacten met de middenstand. Ze zorgde voor een groot deel voor de inhoudelijke vormgeving van het project.

Via het buurtwerk hebben een **aantal stadsdiensten** dit initiatief opgepikt wat leidde tot een aantal interessante deelprojecten die meteen ook professioneel begeleid werden.

De bibliotheek organiseerde een leesmarathon en richtte een leesgroep op. Ze zorgde ook voor een exclusieve Lanoye tentoonstelling in de hoofdbibliotheek. Zij hielpen ook met de communicatie en coördinatie.

De stadsschouwburg (vzw ACCSI) programmeerde de theatermonoloog Kartonnen Dozen in de buurt. Het **stadsarchief** zorgde voor de verwerking en inventarisatie van de interviews en beeldmateriaal.

Verder was er nog logistieke ondersteuning van **allerlei stadsdiensten** : dienst feestelijkheden, dienst gebouwen, enz...

---

6. Kruis hieronder de twee hoofdaspecten aan waarop het project betrekking heeft.

- de huisvesting in de stad
  - de stedelijke ruimte
  - de mobiliteit in de stad
  - het leefmilieu in de stad
  - de plaatselijke economie
  - de sociale cohesie in de stad**
  -
  - de cultuurbeleving in de stad**
  -
  - het democratisch besturen van de stad
  - andere, namelijk:
-

7. Geef kort de karakteristieken weer, indien het project zich uitdrukkelijk richt tot een bepaalde buurt of doelgroep.

1. De buurt

De Elisabeth wijk is voor een groot deel ontstaan in de jaren '20. Vroeger werd de buurt gekenmerkt door een sterke textielnijverheid. Deze was teloorgegaan. Ook de middenstand die min of meer teerde op deze bloeiperiode was verdwenen of heeft het moeilijk.

Eenzijds worden delen van de wijk gekenmerkt door een prachtige art-deco architectuur, die uniek was in de stad. Anderzijds heb je de typische arbeidershuisjes van weleer. Het is een wijk waar de oudere generatie verdwijnt. Er komen veel jonge gezinnen wonen, zowel van allochtone als autochtone afkomst. Er woont nu een mix van oude mensen die dikwijls alleen wonen en geïsoleerd zijn en actieve mensen die overdag uit werken zijn en kinderen hebben. De oude mensen zijn verkocht aan hun buurt maar voelen zich voorbijgestoken en blijven vasthangen in hun dikwijls verouderd huisje. Sommigen vinden geen of moeilijk aanknoping met de nieuwe bewoners maar ook met de nieuwe manier van omgaan met de openbare ruimte.

De wijk omvat twee mooie buurtpleinen die in het verleden nogal eens voor 'overlast' zorgden. Het gaat niet enkel om een conflict autochtonen en allochtonen maar het was ook een generatieconflict.

Vanaf 2005-2006 heeft de stad een buurtwerkster toegekend aan de wijk. Zij was met een groep mensen aan de slag gegaan en ondersteunt het huidige bewonerscomité, het Leopoldcomité, genoemd naar het Leopoldplein.

---

2. De doelgroep valt uiteen in 2 niveaus:

1. de mensen **mét** wie we het project maakten.

Buurtbewoners en ex-buurtbewoners (en hun familie) die we actief verzochten tot medewerking aan het project (interviews geven en afnemen, beeldmateriaal verzamelen, ons helpen bij de organisatie, zoeken van locaties, tips, ideeën, het ter beschikking stellen van tentoonstellingsruimtes, suppoosten, ...). Het project bracht ons in contact met nieuwe bewoners-medewerkers, mensen die de stad anders niet of nauwelijks bereikt. Dikwijls oudere mensen die in sommige gevallen wat geïsoleerd leven. Maar ook **lokale verenigingen** zoals turnclub Kracht en Geduld, het Masereelhuis, halebivereniging werden betrokken. Alsook de parochie, Kaho Sint-Lieven en de Erfgoedcel.

De buurtbewoners die we contacteerden voor interviews zijn van allerlei afkomst. Daar zaten ouderen tussen met een klein pensioen, een ex-wijkagent, oude middenstanders, dokters, directrices, arbeiders uit textielsector, huisvrouwen, artiesten, mensen die vroeger in de buurt woonden, mensen die er nog wonen, ... Er was een evenwichtige verhouding tussen man en vrouw.

Een buurtbewoner stond in voor de digitalisering van alle fotomateriaal én de vormgeving van de tentoonstelling.

Twee buurtbewoners hebben een website ontworpen (www.sprakeloosindebuurt.be). Drie mensen van het comité waren aanwezig op alle vergaderingen met de stad. Zij zorgden samen met de buurtwerkster voor de informatiedoorstroming naar de andere leden van het comité.

2. Met de **activiteiten zélf** mikten we op:

- alle buurtbewoners en hun kinderen, kleinkinderen
- oud-bewoners van de wijk
- bewoners stad Sint-Niklaas
- personen met een hart voor het verleden (heemkundigen, ...)
- personen met een culturele interesse (literatuur, theater, architectuur)
- fans van auteur Tom Lanoye (tot ver buiten de stadsgrenzen)
- scholen

---

8 Wat zijn de beoogde effecten van het project?

We wilden:

- buurtbewoners uit hun isolement halen en met andere buurtbewoners in contact brengen.
  - buurtbewoners hun nieuwsgierigheid prikkelen en hen aanzetten het parcours in de wijk te bezoeken.
  - het straatbeeld aantrekkelijk maken met grote banners op gevels en pleinen en foto's voor ramen.
  - zoveel mogelijk plaatselijke verenigingen en de middenstand in het project betrekken.
  - de verbondenheid en samenhang in de wijk met dit project verstevigen.
  - de buurt een positief imago geven en dit kenbaar maken in de rest van de stad.
  - de sterktes van de buurt uitspelen.
  - de talenten van buurtbewoners exploreren en benutten.
  - een zo ruim mogelijk publiek aanspreken door de enorme variatie in onze activiteiten.
  - dat de verenigingen onze buurtwerking leren kennen en dat dit drempelverlagend werkt.
  - uniek beeldmateriaal en mondelinge verhalen redden van een stille dood. Deze beelden zijn nu professioneel gedigitaliseerd en maken deel uit van het stadsarchief.
  - dat de verenigingen in de toekomst hun infrastructuur gemakkelijker ter beschikking zullen stellen aan het buurtcomité en de buurt spontaan meer betrekken bij hun activiteiten.
  - dat een aantal medewerkers aan dit project zich aansluiten bij het comité en zich blijvend inzetten voor de buurt.
    - dat de stad inziet dat buurtcomités meer zijn dan een groep bewoners die een buurtfeest organiseren of 'klaagcomités' zijn. Maar dat ze, mits een goede begeleiding en steun, met hun kwaliteiten tot veel in staat zijn.
  - de buurt op de kaart zetten en aantonen dat er niet enkel interessante initiatieven zijn op de Grote Markt of
-

daartoe bestemde plaatsen

- meer cultuur op onverwachte plaatsen.
- een positieve dynamiek in de wijk doen ontstaan.

---

9 In welke mate zijn de beoogde effecten van het project gerealiseerd?

De **respons was heel groot**. Zowel in de pers, op straat als op stadsniveau. Het werd bij de stad aanvankelijk toch een beetje als een **voorbeeldproject** beschouwd wat betreft buurtwerking. Maar het heeft dat 'buurniveau' overstegen. Alle activiteiten waren volzet. Er moesten extra wandelingen en voorstellingen worden geprogrammeerd. We hebben veel bezoekers over de vloer gehad, jonge en/of nieuwe bewoners, ouderen, soms ganse familiegeneraties samen, mensen die niet meer in de wijk woonden, mensen uit gans de stad en andere steden, mensen geïnteresseerd in het werk van Lanoye, mensen geïnteresseerd in het verleden, nieuwsgierige mensen, mensen die graag op café zitten, ...

We hebben, waarschijnlijk door de originele invalshoek en de professionele vormgeving, reeds van in het begin tamelijk veel persbelangstelling gehad. Dit wakkerde bij de bewoners en het stadsbestuur de vlam aan. Er was vooral heel veel communicatie op straat tussen bewoners.

'Sprakeloos in de buurt' was een project op maat van de buurtbewoners. Het kende zijn **ontstaan** bij een buurtbewoner en werd gedragen door de buurtbewoners. Het was een project waarin **buurtbewoners** gedurende het **hele proces** een actieve rol konden vervullen, zowel in de totstandkoming als in de uitvoering van het geheel. Dit aspect is heel goed verwezenlijkt.

De **bewoners** hebben elkaar en hun buurt beter leren kennen. Sommigen van hen kwamen onverwacht in de belangstelling. Sommigen zijn ook verrast door hun eigen mogelijkheden. Mensen die bij andere activiteiten niet of nauwelijks betrokken waren, werden door hun kennis van de buurt en vaardigheden de spil van dit project. Sommigen beseften ook dat hun beeldmateriaal (foto's en oude films) betekenis heeft.

Het **comité** heeft enorm veel baat gehad bij dit project. De band tussen de **vrijwilligers werd** verstevigd door dit project. Mensen die bij andere activiteiten minder aan bod kwamen, hebben in dit culturele en sociale project hun 'ding' gevonden. We hebben veel verborgen talent gevonden in de wijk.

De mensen die al actief waren in het comité zijn nog meer geëngageerd. En we hebben enkele nieuwe (jonge) leden in het comité. Ze worden als groep veel **serieuzer** genomen dan vroeger. Buurtbewoners zijn ook dankbaar voor wat de groep gepresteerd heeft in dit project.

Het bewonerscomité heeft vaste vergaderstek gekregen bij een lokale vereniging en ze zijn van plan gezamenlijk activiteiten te organiseren.

Het project had een grote uitstraling op de **middenstand**. Zij hebben tijdens de loop van het project allen samen geadverteerd in reclameblad met speciale promoties. Omdat de middenstand ook een belangrijke rol speelt in de boeken van Lanoye, en zij etalages ter beschikking stelden voor het project, werden zij ook veel geïnterviewd. Naar aanleiding van de voorstelling 'Sprakeloos op de planken' van Tom Lanoye werd de middenstand in de Elisabethwijk onlangs opnieuw in de kijker gezet in de cultuurkatern van De Standaard van 23 september 2011.

Het **stadsarchief** van de stad Sint-Niklaas beschikt nu over veel beeldmateriaal dat anders verloren zou zijn gegaan. Ook de interviews die door bewoners waren afgenomen hebben een blijvende waarde.

De **buurtwerkster** is beter gekend in de ruimere buurt nu en omgekeerd heeft zij ook veel buurtbewoners leren kennen. Ze heeft een groter netwerk en een solide basis om nieuwe activiteiten op te zetten.

De **buurt** zelf. Een groot aantal spandoeken met oude foto's blijven aan de gevels hangen en dat maakt de buurt levendiger. Ook was dit project zeer goed voor het soms negatieve imago dat dikwijls te wijten was aan problemen op de twee speelpleinen. De buurt staat op de kaart nu. We zien nu al dat sommige **buurtbewoners** meer op zich nemen in de buurt, iets **verder gaan in hun engagement**.

We **kennen de buurt** en zijn bewoners en de mogelijkheden in de buurt beter.

Het **beeldmateriaal** zelf heeft er baat bij. Mensen hebben toch geleerd dat hun foto's, hoe gewoon ze ook zijn, waarde hebben. Meer waarde dan ze denken, en niet allen voor henzelf. We hebben ongelofelijk veel en

mooi beeldmateriaal weten te verzamelen dat bijna allemaal uit privé albums komt.

Ook op **stadsniveau** werd er goed samengewerkt door diensten met personen die er voor gingen en enorm **gedreven** waren. Er is op korte termijn veel gedaan.

We werkten samen met **de parochie en het Masereelhuis, met school, turnclub, dienst cultuur, bibliotheek, cafébazen, houthandelaars...** Er zijn veel deuren opengegaan.

De samenwerking met de studenten van **Kaho Sint-Lieven**, die een literaire wandeling uitdachten, was ook heel fijn.

De **dienst Toerisme** was vrij snel geïnteresseerd om de literaire wandeling die door de leerlingen van Kaho Sint-Lieven was opgezet rond de figuur Lanoye en zijn Wase oeuvre over te nemen in hun **regulier aanbod**. Een gevolg van het project *Sprakeloos in de buurt* was de officiële opening van 'De Elisabethwijk- een sociale, literaire en architecturale wandeling' op 11 september 2011. Dit was een samenwerking tussen de toeristische dienst en het buurtwerk. Her en der in de wijk zijn er toeristische infopanelen geplaatst. Mensen kunnen vrij de wandeling maken

Het is nu ook duidelijk geworden dat er mooie culturele projecten kunnen ontwikkeld worden met bewoners als motor én buiten de meestal daarvoor gebruikt infrastructuur.

De **website** werd enorm veel bezocht. De buurtbewoner die dit ontwierp heeft nu ook een plaatselijke vereniging met zijn website geholpen.

Er was een hecht netwerk ontstaan waarop de stad kan terugvallen bij de organisatie van andere activiteiten zoals bijvoorbeeld toeristische wandeling, supervlieg (cultuurprogramma voor kinderen april 2012). Het buurtcomité gaat nu ook samen met een plaatselijke vereniging een **optreden organiseren** in het najaar.

Het café dat we tijdelijk heropenden en heel erg in de belangstelling stond 'Het Glazen Dakken' heeft een overnemer gevonden en is nu een **buurtrestaurant**. Behalve de obligate "frituur", "afhaalchinese" en "pitazaak" was er voordien geen restaurant aanwezig in de buurt.

Ook nu nog worden we regelmatig in verband met het project gecontacteerd: voor info, manier van werken, contacten.

---

10 Op welke manier werden diverse beleidsdomeinen in het project geïntegreerd?

Het gaat over de beleidsdomeinen "**cultuur**" (erfgoed, literatuur, archief, bibliotheekwezen), "**samenleving**" (verenigingsleven, middenveld, buurtcohesie, participatie) en **stadsmarketing /handel en middenstand**.

1. Dienst buurtwerk (dienst samenleving)

Doel: Buurtwerk is gericht op het scheppen van kansen tot ontmoeting en communicatie tussen individuen, tussen verschillende culturen én tussen verschillende generaties in een buurt. De buurtwerking van de stad Sint-Niklaas zette dus met plezier haar schouders onder het project.

Expertise: Kennis van de wijk en zijn bewoners, het begeleiden van bewonersgroepen tijdens een traject, kennis over bewonersparticipatie in het algemeen, kennis stadsdiensten, heel wat ervaring in het kader van voorgaande activiteiten, buurtwerking was een belangrijke link tussen wijk en stad.

2. Stedelijke Openbare Bibliotheek Sint-Niklaas (cultuur)

Doel: Cultuurspreiding, cultuurparticipatie en gemeenschapsvorming, bevorderen geletterdheid, informatiepunt...

Expertise: Binnen het project: voorleesmarathon, leesgroep, tentoonstelling en coördinatie en communicatie

3. Vzw ACCSI (cultuur) : dit is de programmatie-vzw van het Cultuurcentrum.

Doel: Algemene culturele werking, cultuurspreiding, gemeenschapsvorming

---

Expertise: Organisatie van locatievoorstellingen, logistieke ondersteuning, communicatie, inhoudelijke inbreng Specifiek: locatievoorstelling 'Kartonnen Dozen', ondersteuning leesmarathon + lezing Tom Lanoye op locatie

---

4. Stadsarchief Sint-Niklaas (cultuur)

Doel: De stedelijke archiefbestanden en documentaire erfgoedcollecties zorgvuldig bewaren, correct beheren en breed toegankelijk maken voor het publiek.

Expertise: Kennis van geschiedenis van Sint-Niklaas en van de bronnen en literatuur ter zake, ervaring met opnemen en verwerken van mondelinge getuigenissen, knowhow op het vlak van presentatie van foto's en andere documenten, redactionele vaardigheden, breed netwerk in erfgoedveld

---

6. Cultuurraad (cultuur)

Doel: Betrekken socio-culturele verenigingen en kunstorganisaties binnen stad en regio (Waas) in het project.

Expertise: toeleiding vanuit verenigingen naar project
-aanzetten van derden tot projecten in de marge
-werving bezoekers, deelnemers, partners - draagvlak helpen creëren

7. Plaatselijke handelaars , impuls voor nieuwe projecten.

8. Stadsmarketing : het project zet Sint-Niklaas op de kaart, via een bekende Sit-Niklazenaar/

11 In welke mate was het project innovierend en draagt het bij tot stedelijkheid?

Het project had een **veelzijdig en verrassend** aanbod. Veelzijdig door de verscheidenheid van de activiteiten: foto's, beelden, wandelingen in de wijk, toneel, infoavonden, muziek, ...

Verrassend, door het startpunt (een boek dat samen met de auteur verankerd was in de buurt), de plaats en de manier waarop alles werd gebracht.. Er werd **cultuur geboden op niet zo evidente plaatsen in de stad**.

Wij hebben een **parcours door de wijk** geconstrueerd waarbij je op verschillende locaties kon genieten van **oude filmfragmenten, foto's, mondelinge getuigenissen**. Al deze aspecten vonden plaats **in de wijk zélf**, soms bij de bewoners thuis. Bijvoorbeeld een etalage bij de slager, films bekijken in een garage bij iemand thuis, een voorleesmoment of getuigenis in de woonkamer, spandoeken op pleinen en aan gevels.

Het nieuwe, nog onontgonnen beeldmateriaal, dat gevonden werd bij bedrijven en meer nog in fotoalbums van buurtbewoners, heeft een belangrijke historische en documentaire waarde. Er werd niet enkel gezocht naar 'spectaculair' beeldmateriaal maar ook naar foto's die de tijdsgeest van de jaren '50, '60, '70 en '80 mooi weergeven: hoe zagen gebruiksvoorwerpen, het meubilair, het interieur van woningen, de auto's, de straten en pleinen, de kledij en de kapsels van mensen en dergelijke meer er in die decennia uit. Dit was een aspect van de tentoonstelling dat ook jongeren - die tegenwoordig vaak verslingerd zijn aan de mode en de vormgeving uit die decennia- zeker moet aanspreken.

De tentoonstelling was **aantrekkelijk voor jong en oud**: voor de ouderen door de herinneringen die de beelden en mondelinge getuigenissen oproepen en voor de jongeren door een frisse, hedendaagse vormgeving.

Het boek was een geweldige kapstok om het project aan op te hangen maar ook een fijne en gemakkelijke aanleiding om met buurtbewoners te spreken over de buurt en herinneringen los te maken. Je kon bijna ongeneerd over het verleden beginnen. Het opende vele deuren.

Het feit dat de stad alsook de auteur Tom Lanoye achter het project stonden, was een ongelooflijke motivator voor iedereen. Het hielp ons enorm om mensen te overtuigen deel te nemen. Iedereen voelde dat ze aan iets unieks in de buurt konden meewerken en niemand wou de trein missen. Ook een aantal positieve persartikelen (meestal naar aanleiding van een interview met de auteur die ons project vernoemde) leverden ons veel op.

Verder zijn er een aantal **zeer degelijke en gevarieerde partners** verzameld (bv. buurtbewoners,

middenstand, onderwijs, stadsdiensten, holébivereniging, ...) **met elk hun eigen expertise.**

Het was een project op maat van de buurt, door de buurt waarbij verschillende generaties betrokken waren. De oudere generatie leverde een heel substantiële bijdrage (getuigenissen en beelden) en de jongere generatie verwerkte ze. Het fijne aan het project was dat het leefde in de buurt en dat er veel over werd gesproken. Het was ook zeer laagdrempelig zowel om er deel van uit te maken als om het resultaat te bezoeken.

---

12 Beschrijf waarom en op welke wijze dit project inspirerend kan zijn voor andere projecten?

Wat betreft de inspiratie voor nieuwe projecten in de buurt waar dit project plaatsvond verwijzen we graag naar punt 9 (netwerk in de buurt, engagement buurtbewoners, versterking van buurtcomité enz...)

Het is een relatief goedkoop project en je betreft er de ganse buurt bij, zonder dat het 'gekunsteld' is.

Eén goed origineel idee en een groep gemotiveerde mensen kan heel wat op gang brengen.

Elke buurt in de stad heeft wel 'iets' waarmee je aan de slag kan.

Goede contacten met de middenstand, bewonersgroepen winnen aan geloofwaardigheid en versterkt de bewonersgroep.

De panelen die we geïnstalleerd hebben met historische info over de buurt, kunnen makkelijk door andere buurten worden overgenomen (lay-out, werkwijze edm). Er is reeds interesse vanuit andere buurten.

13 Op welke wijze werd de bevolking betrokken bij de voorbereiding en de realisatie van het project?

Zie ook punt 4, 7 en 9.

'Sprakeloos in de buurt' was een project op maat van de buurtbewoners. Het kende zijn **ontstaan** bij een buurtbewoner en werd gedragen door de buurtbewoners. Het was een project waarin **buurtbewoners** gedurende het **hele proces** een actieve rol konden vervullen, zowel in de totstandkoming als in de uitvoering van het geheel. Het was een laagdrempelig, gemeenschapsvormend en sociaal-cultureel project door en voor de buurt met de medewerking van andere organisaties.

Het waren de buurtbewoners die actief op zoek gingen naar getuigenissen. Ze spraken sleutelfiguren aan en gingen zelf op onderzoek. Deze bewoners informeerden elkaar en kwamen, onder begeleiding van de buurtwerkster, regelmatig samen. Een jongere generatie zocht de oudere generatie op, kinderen spraken ouders of grootouders aan, mensen die soms zelden op straat kwamen kregen bezoek van een bewoner die geïnteresseerd was in hun verhaal. De mondelinge getuigenissen werden opgenomen door de buurtwerkster en door vrijwilligers die goed voorbereid (kennis van de opnameapparatuur/interview-technieken aangeleerd) aan hun taak begonnen.

Leuk was dat het voor buurtbewoners **niet moeilijk** was om deel te nemen. Mensen (bv ouderen) die bij andere initiatieven geen bijdrage kunnen leveren, hielpen ons nu enorm vooruit. Gewoon door te praten en hun foto-albums van zolder te halen. Het was een win-win situatie. Bewoners waren geïnteresseerd in hun verhalen en zichzelf krijgen nog eens aandacht van dikwijls jongere mensen die hen een bezoek brachten. Het was ook een interessant project voor jonge mensen, zeker voor degenen die recent in de wijk kwamen wonen.

Mensen stelden hun huis open voor bezoekers, mensen spraken elkaar aan over het boek. En buurtbewoners begonnen vooral te lezen.

Buurtbewoners fungeerden als suppoost op de verschillende tentoonstellingslocaties.

De succesfactor was dus 'de bewoner' zelf en zijn kennis over de buurt. Zo kwamen we te weten dat zanger Bob Benny (2x Eurovisiesongfestival) in de buurt was opgegroeid en veel contact had met de familie Lanoye. Hij was een gekend figuur bij de ouderen en ook hij werd in het project mee worden opgenomen. Ook de oudere generatie, die stilaan verdwijnt uit de buurt, kon eindelijk aan bod komen in een buurtproject. Meer zelfs, zij waren de voedingsbodem en de bestaansreden van het project. Sommige mensen werden hierdoor uit hun isolement gehaald. Het was ook een manier om op een heel interessante en niet dwingende wijze te laten zien hoe er vroeger werd geleefd. Veel ouderen hebben het moeilijk met de 'toevloed van allochtonen en hun leefwijze'. Deze allochtonen konden nu zien hoe er vroeger werd geleefd in de wijk.

Maar ook jonge gezinnen, die inwijkelingen zijn en de wijk niet echt kenden, maakten met bijvoorbeeld 'de oorlogsjaren van hun buurt' en dergelijke meer kennis. Ze konden ook zien hoe hun huis er vroeger uitzag, wie er heeft gewoond, ... Ze kwamen op een ongedwongen wijze samen met de oudere generatie.

14

Wie waren de betrokken partners en wat was hun rol en aandeel in het project?

Geef aan of het om een horizontaal (publiek – publiek; publiek – privé) of verticaal (federale, regionale, lokale overheden) partnerschap gaat.

Behalve de stedelijke partners, die reeds in punt 5 en ook punt 10 aan bod kwamen, en de bewoners (comité) zelf, die reeds aan bod kwamen in punt 13, waren er ook nog de lokale partners:

Partner 1 Kaho Sint-Lieven, Sint-Niklaas (publiek-publiek)

Studenten verzorgden de literaire wandeling. Zij schreven de wandeling volledig uit en fungeerden ook als gids. Zij zaten hiervoor samen met de persoon die de vormgeving deed van de tentoonstelling, de buurtwerkster en de bib. Al deze wandelingen waren volzet.

Partner 2 Holebi9100 vzw, Sint-Niklaas (privé -publiek)

Het project "Sprakeloos" was gebaseerd op het boek met de titel "Sprakeloos" geschreven door Tom Lanoye. In dit boek vertelt Tom Lanoye, naast andere onderwerpen, over zijn coming out tijdens zijn jeugd jaren, in de stad Sint-Niklaas. Holebi9100 is een vereniging voor holebi's met een vaste ontmoetingsplaats op vrijdagavond in de stad Sint-Niklaas. Niet toevallig ligt deze ontmoetingsplaats in de Elisabethwijk waarover Tom Lanoye schrijft in zijn boek. Beide gegevens "coming out" en "locatie" waren voor hen de aanleiding om over coming out een activiteit te organiseren in hun vaste ontmoetingsplaats. Hiermee was het de bedoeling dat hun activiteit in een groter geheel werd opgenomen. Een groot publiek kon zo kennismaken met de manier waarop coming out wordt beleefd en dit alles in een gemoedelijke sfeer. Homoseksualiteit is geen "ver-van-mijn-bed show" maar leeft ook in onze stad.

Partner 3 Masereelfonds Sint-Niklaas (privé -publiek)

Het Masereelfonds heeft een traditie met boeken, dichters (25x 'Nacht van de boze dichters'), voordrachten, boekvoorstellingen, ...

Als buurtontmoetingsplaats was het "Masereelhuis" een logische partner.

Met hen is de samenwerking na het project toegenomen. Hun lokaal kan door de buurtwerking gebruikt worden voor vergaderingen, en weldra wordt voor het eerst na Sprakeloos samen een activiteit georganiseerd. Een buurtbewoner heeft meegeholpen aan de ontwikkeling van hun vernieuwde website.

Partner 4 Turnclub Kracht en Geduld (privé-publiek)

Dé turnclub van de stad die stevig verankerd is in de buurt en met een rijke geschiedenis. Ook Tom Lanoye maakte in zijn jeugd deel uit van deze turnclub. Ook zij maakten deel uit van het tentoonstellingsparcours en leverden ons mooi beeldmateriaal.

Hun site is ondertussen ook opgenomen in de toeristische wandeling (opening 11/09/2011). En we gaan naar alle waarschijnlijkheid opnieuw samenwerken in het kader van de organisatie van Supervlieg (een feestelijke dag vol cultuur en kunst voor kinderen en hun ouders (2012))

Partner 5 De Heilig Hartparochie (publiek-publiek)

De Heilig Hartparochie, in de wandeling genoemd "De Paterskerk" van de Minderbroeders, liet ons toe zijn uniek archiefboek te raadplegen. Een deel van het tentoonstellingsparcours vond ook plaats in de kerk. Een ook de oude kerkhofmuren mochten we gebruiken om heel grote banners te hangen.

Ook hun site is ondertussen ook opgenomen in de toeristische wandeling (opening 11/09/2011).

Partner 6: Plaatselijke middenstand: bakkers, apotheker, slagerij, café, frituur, (publiek-privé)

Zij maakten deel uit van het tentoonstellingsparcours. Zij waren ook heel belangrijk in het aanleveren van informatie over de geschiedenis van hun zaak en de bekendmaking van het project. Sommigen van hen

---

adverteerden naar aanleiding van het project gezamenlijk in een lokale krant.

Specifiek valt te vermelden dat de brouwerij eigenaar van het leegstaande café “Het Glazen Dakske”, dat zo'n sleutelrol speelt in het boek “Sprakeloos” bereid werd gevonden het café tijdelijk te heropenen voor het project. 't Glazen Dakske werd het centrale punt voor 'Sprakeloos', het project in de Elisabethwijk rond de Sint-Niklase schrijver Tom Lanoye.

Dat gebeurde met tentoonstellingen, voorleesmarathon, wandelingen, vertellingen, kunst en ga maar door. 't Glazen Dakske dat makkelijk herkenbaar is aan zijn typische architectuur, werd het verzamelpunt voor de activiteiten rond Tom Lanoye.

't Glazen Dakske, Antwerpse Steenweg 39, leefde opnieuw en van dagelijks open van 13 tot 31 oktober: weekdays vanaf 11 uur, weekends vanaf 9 uur. Gelegenheidsuitbater was Jo Van Bockstal, bekend van het succesvolle muziekfestival Viva Lola.

Hij creëerde de sfeer van de jaren 1950-'60. '

Partner 7: Erfgoedcel Waasland (publiek-publiek)

De Erfgoedcel Waasland wil de zorg voor en de bekendmaking van het Wase erfgoed stimuleren. Ze wil zoveel mogelijk Waaslanders warm maken voor het rijke erfgoed in hun regio. Dat doet de erfgoedcel door ondersteuning te bieden aan alle enthousiaste erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals, en door samen met de Wase erfgoedorganisaties en gemeentebesturen te streven naar een optimale bekendmaking van en zorg voor het erfgoed.

Partner 8: N.V. Niko (privé-publiek)

Dit bedrijf, gespecialiseerd in productie van elektriciteitsmateriaal, dat ondertussen internationaal bekend is, was ontstaan in deze wijk, met name in de Lindenstraat. Zij hebben ons fotomateriaal bezorgd en financieel gesteund met een bedrag van 5.000 EUR.

Partner 9: Tom Lanoye (privé- publiek)

Tom Lanoye heeft goed met ons samengewerkt. Hij heeft ons ook originele stukken ter beschikking gesteld voor de tentoonstelling en het parcours. Zijn openlijk enthousiasme (in de pers) over het project heeft de vrijwilligers een enorme drive gegeven en overtuigde sommige mensen dat het project goed werd aan gepakt waardoor twijfelaars over de streep werden getrokken..

Partner 10: de uitgeverij PROMETHEUS (privé-publiek)

Ook met deze Amsterdamse uitgeverij werd er goed samengewerkt. Ook zij bleken onder de indruk van wat het boek allemaal teweegbracht. Uiteindelijk is besloten de luxe editie van het boek tijdens het project voor te stellen in het café “Het Glazen Dakske”

---

15 Hoe werd het project bekendgemaakt?

Naar de buurtbewoners werd het project aanvankelijk bekendgemaakt via de buurtnieuwsbrief en de website van de buurt.

Twee buurtbewoners hebben later speciaal een website gemaakt voor dit project www.sprakeloosindebuurt.be.

Verder ook flyers en affiches. Er is vooral veel mond aan mond reclame geweest. Oudere mensen werden aangesproken door buurtbewoners en bepaalde sleutelfiguren (wijkagent, buurtwerker, leden van het comité). Voor de overige inwoners van de stad was er een bekendmaking in de Stadschroniek (tweemaandelijks uitgaven van de stad). Dit had tot doel beeldmateriaal te verzamelen van mensen die vroeger in de wijk hebben gewoond en om en inschrijvingen voor de leesmarathon. Er waren in het begin ook al enkele krantenartikels verschenen over het project.

Verder heeft Tom Lanoye zelf in interviews dikwijls verwezen naar ons project (De Morgen, 17 maart 2010, Het Laatste Nieuws, 24 maart 2010, Gazet van Antwerpen, 24 maart 2010, Humo).

In een later stadium

Via een persmededeling (lokaal en nationaal), lokale TV, flyers en affiches op culturele manifestaties, in de bib, stadsgebouwen, middenstand, seniorenverenigingen, mailinglijsten van bib, buurtwerk, medewerkers, verenigingen, scholen, ... Heel veel affiches bij de buurtbewoners. In oktober interviews, radio 1, radio Klara, vrt nieuws, Tom Lanoye zelf, plaatselijk reclameblad, Marie-Claire, Gazet van Antwerpen, Het Laatste Nieuws, Nieuwsblad, De Morgen, De Standaard (3 pagina's cultuurbijlage), ...

Detail bekendmaking project:

December 2009

De buurtwerkster neemt het idee mee naar een overleg met het Leopoldcomité.
Een buurtbewoner polst Tom Lanoye wat hij denkt over een dergelijk project.

Januari 2010

De buurtwerkster en een aantal bewoners nemen contact met het stadsarchief van de stad Sint-Niklaas.
Ook de stedelijke openbare bibliotheek wordt betrokken.
Door die samenwerking werd het initiatief uitgebreid naar een aantal deelprojecten.
Eerste formeel contact met stadsarchief, bibliotheek en dienst cultuur.
Oproep via nieuwsbrief naar de buurtbewoners voor beeldmateriaal.

Februari 2010

Indienen van een schepencollegenota door de dienst buurtwerking en overige betrokken stadsdiensten voor principiële goedkeuring project.

Februari-maart 2010

Bewonersvergaderingen brainstormen, contacteren verenigingen, organisaties en de middenstand in de buurt, zoeken naar sleutelfiguren en bevoorrechte getuigen, contacten met auteur Tom Lanoye, vastleggen van deelprojecten, zoeken van locaties, verdelen van het werk, informeren van buurtbewoners...

April 2010

Ontwerp door buurtbewoners van website www.sprakeloosindebuurt.be

Mei 2010

Werken aan promomateriaal.
Deelprojecten uitwerken en aankondigen via website.

Juni 2010

Eerste officiële promo en lokale persmededeling (alle partners).

Juli-augustus 2010

29 augustus: buurtfeest (promo, teaser) (Comité)

September 2010

Programma klaar.
Opzetten promocampagne.
Persmededeling (nationaal).

Oktober 2010

Interviews, radio 1, radio Klara, vrt nieuws, Tom Lanoye zelf, reclameblad, Marie-Claire, Gazet van Antwerpen, Het Laatste Nieuws, Nieuwsblad, De Morgen, De Standaard (3 pagina's cultuurbijlage), NRC Handelsblad.

---

16 Vermeld hieronder eventuele andere elementen die uw kandidatuur kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld een onafhankelijke evaluatie van het project.

Een echte onafhankelijke evaluatie is er nog niet maar zowel de Koning Boudewijnstichting, de Wase Erfgoedcel, de cultuurraad van de stad, de dienst kunst en cultuur van de provincie Oost-Vlaanderen als het bedrijf Niko vonden het de moeite om dit project te steunen.

In De Standaard van 15 oktober 2010 verschenen 2 pagina's gewijd aan het project. Op volgend citaat zijn wij alvast fier: "Sprakeloos in de buurt' heeft weinig te maken met de Aspe-route in Brugge of de Da Vinci Code-tour in Parijs. Het project is bescheiden in uitvoering, maar het is goed gestoffeerd, rijkelijk geïllustreerd met foto's en citaten, en het gaat ook geregeld de boeken te buiten om zaken over de arbeiderswijk te vertellen die niet rechtstreeks met Lanoye te maken hebben."

---

17 Omschrijf hieronder waarvoor u de geldprijs eventueel zult gebruiken.

In de eerste plaats zouden wij het geld graag investeren in de buurt. Een mogelijkheid is een constructie op het Leopoldplein (liefst ondergronds) waar we materiaal in kunnen opbergen. Voordeel van ondergronds is dat het vandalismebestendig is, dat bovengronds ruimte wordt bespaard en het uitzicht van het plein niet wijzigt. Door deze opbergruimte kunnen buurtbewoners op gelijk welk tijdstip letterlijk en figuurlijk 'uitpakken' op het plein.

Bijdragen aan heraanleg buurtplein.

Bewoners ruimte en vrijheid geven activiteiten te ondernemen in hun leefomgeving.
